

DIALOG PRIVIND GĂGĂUZIA

IDENTIFICAREA SOLUȚIILOR COMUNE
PENTRU PROBLEMELE COMUNE

CONFERINȚA INTERNAȚIONALĂ PRIVIND BUNA GUVERNARE OFERĂ OBSERVAȚII NOI: „AUTONOMIA ESTE UN PROCES”

Peste 100 de experți în autonomie, guvernare și drepturile minorităților au participat la conferința internațională privind „Promovarea bunei guvernări prin descentralizare, autonomie și acomodare a minorităților”. Conferința a fost organizată în cadrul proiectului „Dialog privind Găgăuzia” cu scopul de a spori înțelegerea de către părțile interesate a modului în care diversitatea teritorială și socială din cadrul unui stat poate fi gestionată eficient prin descentralizare.

Până în prezent, activitățile CMI Moldova s-au axat pe dialogul la nivel executiv, facilitând activitatea Grupului de lucru privind Găgăuzia, format din reprezentanți ai Parlamentului Republicii Moldova și ai Adunării Populare a Găgăuziei. Conferința semnaleză o lărgire a acestui dialog, pentru a include jurnaliști, academicieni, angajați ai Guvernului și membri ai societății civile, sprijinindu-i pe aceștia să obțină noi perspective asupra autonomiei găgăuze și să contribuie la generarea soluțiilor nuanțate și sustenabile pentru problemele comune dintre Chișinău și Comrat.

Prezentările din partea mediului academic și a cercetătorilor de la Eurac Research (Italia), Institutul de pace de pe Insulele Aaland (Finlanda), Centrul de Administrare Publică de Cercetare KDZ (Austria), Universitatea de Stat din Moldova și alte organisme specializate, au fost însoțite de o prezentare a concluziilor primei Academii de Toamnă din Moldova privind „Descentralizare, autonomii și drepturile minorităților” (vezi pagina 2).

Discuția robustă, care a urmat după aceste prezentări, a oferit oportunitatea unor noi perspective asupra problemelor comune legate de relația dintre Chișinău și Comrat. Reformulând discuția fără a utiliza termenul de 'părți', expertul în drepturile minorităților de la Eurac Research, Sergiu Constantin, a declarat că „Autonomia nu înseamnă că e de 'rău' sau de 'bine' – autonomia este un proces, și poate fi eficient sau ineficient în ceea ce privește calitatea managementului și protecția drepturilor comunităților locale”.

Conferința și Academia de Toamnă fac parte dintr-o serie de activități ale proiectului „Dialog privind Găgăuzia”, care au drept scop crearea de legături între dialogul politic și societatea mai largă, facilitând totodată participarea societății civile în cadrul acestui proces.

ACADEMIA DE TOAMNĂ FORMEAZĂ REȚEAUA DE EXPERȚI ÎN AUTONOMIE

Proiectul „Dialog privind Găgăuzia” a organizat prima Academie din Republica Moldova, privind „Descentralizarea, Autonomiile și Drepturile Minorităților”, un program academic de patru zile pentru 40 de participanți proeminenți din rândul ONG-urilor moldovenești, funcționarilor publici, studenților, cadrelor universitare și cercetătorilor, care activează în domeniul drepturilor omului, dreptului, științelor politice și administrației publice, conceput să stabilească relații, cunoștințe și capacitatea de a găsi soluții la probleme comune legate de autonomia Găgăuză și nu doar.

Programul a fost condus de experți de la Institutul Eurac Research, Universitatea de Stat din Moldova și Universitatea de Stat din Comrat, cu o serie de prelegeri, vizită de studiu și sesiuni de

întrebări și răspunsuri, conceput pentru a începe transformarea atitudinilor față de contextul Găgăuziei, pentru a îmbunătăți înțelegerea problemelor autonomiei, și a aprofunda capacitățile de dialog pe marginea problemelor legate de autonomie în rândul următoarei generații de profesioniști din domeniu.

Aceste capacități și discuții sunt vitale pentru evoluția dialogului existent spre discuții mai sustenabile, nuanțate și pentru a schimba narațiunea ce ține de Găgăuzia, într-o direcție mai pozitivă, focalizată pe soluții.

Academia a fost și un exemplu de cooperare între cele două universități din Chișinău și Comrat, și a început să dezvolte o rețea de părți interesate din cadrul mass-media, mediului academic,

guvern și societatea civilă, care au un interes față de acest domeniu, extinzând gama de experți în probleme de autonomie.

Participanții au apreciat valoarea noilor informații pe care le-au obținut cu privire la subiectul Găgăuziei și la alte modele europene de descentralizare și autonomie, bucurându-se totodată de oportunitatea de a stabili legături cu alți participanți din întreaga Moldovă.

Elisabeth Alber, expertă în cadrul Academiei din partea Eurac Research, a rezumat acest mare succes al Academiei după cum urmează: „Am apreciat cu adevărat diversitatea grupului ... întorcându-se acasă, ei vor începe să genereze soluții în domeniile în care lucrează, în baza dialogului și a înțelegerii reciproce”.

PARTICIPANȚII LA ACADEMIA DE TOAMNĂ ÎNVAȚĂ DESPRE AUTONOMIE ÎN TIMPUL VIZITEI ÎN GĂGĂUZIA

Un element-cheie al Academiei de toamnă a fost o vizită de studiu de o zi în Autonomia Găgăuză, pentru a se întâlni și a construi relații cu principalele părți interesate și pentru a afla din prima sursă despre unele dintre problemele autonomiei. Pentru mulți participanții din afara autonomiei aceasta a fost prima vizită în Găgăuzia și a oferit oportunitatea de a se întâlni cu academicienii de la Universitatea de Stat din Comrat și reprezentanții ai Comitetului Executiv și

ai Adunării Populare a Găgăuziei.

Din discuțiile cu Olesea Tanasoglo, Vice-Governator al Autonomiei și Vladimir Kyssa, Președintele Adunării Populare a Găgăuziei dar și alți oficiali cheie, participanții au învățat despre administrația autonomiei, competențele legislativului găgăuz, organizarea administrativ-teritorială și despre modul în care instituțiile autonomiei se încadrează și funcționează în contextul

Republicii Moldova în general.

Vizita a oferit participanților posibilitatea de a regândi opiniile și stereotipurile existente despre autonomie, în special în ceea ce privește relațiile acestea cu puterea centrală. „Știam despre dilemele privind Găgăuzia, dar îmi lipsea perspectiva practică”, a declarat un participant. „Discuțiile și întrebările colegilor găgăuzi m-au ajutat să înțeleg situația reală”.

DIALOGUL PARLAMENTAR PRIVIND GĂGĂUZIA VA CONTINUA

În urma activităților proiectului anterior de dialog, desfășurat între 2015-2018, proiectul „Dialog privind Găgăuzia” continuă să abordeze procesul de dialog parlamentar cu deputații Parlamentului Republicii Moldova și ai Adunării Populare.

CMI se implică în reuniuni bilaterale cu membrii grupului informal de lucru pentru a continua modelarea agendei procesului de dialog, în vederea identificării soluțiilor comune pentru probleme comune.

Procesul de dialog formal va fi reluat în urma discuțiilor purtate cu Președintele Parlamentului și partidele parlamentare din Republica Moldova, în scopul continuării activităților grupului de lucru privind Găgăuzia din perioada 2015-2018 și a urmării parcursului stabilit de grup anterior.

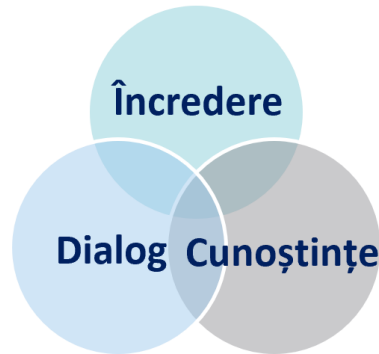
DESPRE PROIECT „DIALOG PRIVIND GĂGĂUZIA”

„Sprijinirea unui dialog incluziv și consolidarea capacităților pentru o mai bună funcționare a autonomiei găgăuze din Republica Moldova” sau „Dialogul privind Găgăuzia” este un proiect cu o durată de trei ani, ce reunește reprezentanți ai guvernului, deputați, experți și alte entități interesate din Chișinău, Comrat și din întreaga țară pentru a găsi soluții comune la probleme comune legate de autonomia Găgăuzia.

Proiectul este implementat de CMI în perioada 2019-2021, cu sprijin financiar din partea Suediei

Proiectul „Dialog privind Găgăuzia” urmărește crearea unui mediu politic pozitiv pentru dialogul dintre Chișinău și Comrat, precum și consolidarea capacităților tuturor partidelor în abordarea contradicțiilor legislative și disputelor instituționale între centru și autonomie.

Pentru a sprijini acest proces, proiectul va extinde **cunoașterea** și înțelegerea problemelor autonomiei în Chișinău și Comrat, va spori capacitățile instituționale pentru a asigura **dialogul** cu referire la acestea și va spori **încrederea** între toate părțile interesate pentru a susține dezvoltarea unor soluții comune.

Pornind de la acestea, proiectul lucrează cu principalele părți interesate, atât în Chișinău, cât și în Comrat în vederea:

- Elaborării unei viziuni de politici pe anumite domenii din cadrul Autonomiei Găgăuziei (cultură, educație și turism), și abordării legislației care guvernează aceste politici în conformitate cu Legea cu privire la Statutul Juridic Special al Găgăuziei din 1994,
- Sporirii cooperării și coordonării între Chișinău și Comrat pentru a elabora soluții comune pentru probleme comune și a institui metode și potențiale mecanisme instituționale pentru clarificarea competențelor autonomiei și soluționarea disputelor.

Această activitate se bazează pe rezultatele a trei ani de dialog între deputații din Parlamentul Republicii Moldova și Adunarea Populară a Găgăuziei în cadrul Grupului de lucru privind Găgăuzia (GLG), o platformă parlamentară de dialog facilitată de proiectul anterior al CMI.

Despre CMI: CMI este o organizație finlandeză independentă care activează în domeniul prevenirii și soluționării conflictelor prin dialog formal și mediere. Laureatul Premiului Nobel pentru pace și ex-președintele Finlandei, Martti Ahtisaari, a înființat CMI în 2000. De atunci, organizația s-a dezvoltat și a devenit unul dintre liderii din domeniu.

Despre Suedia: Guvernul suedez are un angajament pe termen lung pentru susținerea continuă a țărilor Parteneriatului Estic prin Strategia de rezultate 2014-2020. Principalele domenii prioritare include consolidarea democrației, respectarea mai largă a drepturilor omului, un stat mai dezvoltat care respectă supremația legii și includerea perspectivei de gen.

CMI Moldova

str. Alexei Mateevici 76, Chisinau, MD

cmi.chisinau@cmi.fi www.cmi.fi

www.gagauziadialogue.md